

המועמד לקופה הריקה

אחר שאליעזר קפלן הודיע על התפטרותו ממשרת שר האוצר הועלו המשמה שמות כמועמדים ליורשו: לוי אשכול, דוב יוסף, גיורא יוסף-טל, פרץ נפתלי ודוד צבי פוקס. השבוע עלו מניותיו של אשכול על אלה של שלשה השרים ואיש הנהלת הסוכנות ומינויו כשר האוצר השני הפך חודאי כמעט.

נורד: לוי שקולניק נולד ב-25.10.1895, בכפר אורטובו ליד קיוב שבאוקראינה (רוסיה). אביו, יוסף, היה סוחר וחוכר יערות וטחנות, בעל משק חקלאי קטן. **חינוך:** תנ"ך וגמרא מפי מלמדים, לימודי חול מפי סטודנט שנתגלגל לכפר.

השלים את השכלתו בגמנסיה עברית בוילנה. **עלייה לארץ-ישראל:** עלה עם אחרוני העלייה השנייה ערב מלחמת העולם הראשונה (לפי המלצתו של יוסף שפרינצאק) שמר ועבד בפתח-תקווה, השתתף בעלויות קרקע לעטרות וקרית ענבים שבחרי ירושלים, חלה בקדחת.

תפקידים ביישוב: חבר המרכז החקלאי של פועלי יהודה, כבר אז אחד משלושת הגדולים בהתיישבות (השניים האחרים: אברהם הרצפלד ונסע הרפז). מתנדב לגודד העברי, חבר דגניה שהפך ציר אספות הנבחרים והקונגרסים הציוניים. שליח ההסתדרות במוסקבה (1927), מנהל מחלקת ההתיישבות בברלין הנאצית (1936-1933), ממארגני ההעברה (העברת הון יהודי גרמניה בסחורות). חבר הנהלת הסוכנות, מראשי ההגנה, האיש החזק של ההסתדרות בסכסוכי עבודה.

תפקידים במדינה: המנהל הראשון של משרד הבטחון, שעה שישאר גלילי המפמ"י היה תתישר הבטחון. פרש עם תום המלחמה לגזברות הסוכנות ונשא בתפקיד זה באחריות הרשמית למצב הדברים שנתגלה ב"ד"ח שמוקד. עם פרסומו התנצל בתשובה המפורסמת, לא תחסום שור בדישו. בלי לחתור על עמדתו בסוכנות, הפך שר החקלאות בממשלה האחרונה, כיוורו של פנחס לבון. הצטיין בתפקיד זה.

אישיות: רחב-גרגר ומוצקיקומה, בעל עיניים חודרות. משופם ומקריח, בעל גרעין קשה אך הליכות עדינות. מחונן בכשרון להיות חביב הגוינו וגמיש ליד שולחן המו"מ מבלי לחתור שום חיתור ליריבו. **חיים פרטיים:** נשוי בשנייה, אב לארבע בנות. מאשתו הראשונה, רבקה, הבת נועה, מורה למחול בבית-הספר הדרמטי של התיאטרון הקאמרי ואחראית למחול בהצגותיו. מאשתו השנייה, אלישבע, הבנות דבורה, תמה ועופרה. **רקע:** מינויו של לוי אשכול כשר האוצר יהיה נצחון לאגף ההתיישבותי במפמ"י, הרואה בו את נציגו.

אמילו דבר, עיתון מפמ"י, ראה צורך לתקוף את ההחלטה. כותב הוא: "אילו הגענו להכרח לצמצם, למשל, את ציריכת הסבוק... האם היינו מרשים לשר המעוניין לאסור את העישון ביום השבת? מה שאין דבר התמים מסביר: כיצד יכול שר התחבורה הדתי להוציא את ההוראה בלי הסכמת ראש הממשלה המפמ"י — ומה המחיר ששילם עבור ההסכמה.

תורכי צעיד עולה

יחד עם הנבואות השחורות על התמוטטות המדינה (ראה לעיל) הביאו עיתוני אנגליה גם נבואה אחרת: עתידה לקום בישראל דיק טטורה כלכלית.

העיתונים לא פרשו את אופייה של הדיקטטורה העתידה. אולם יודעי דבר ידעו מה מקור הדיעות: התמנותו של איש בי. ג'י, אהוד אבריאל, מי שהיה ציר ישראל בצ'כר סלובקיה, הונגריה, רומניה ובלגריה והפך כנהל משרד ראש הממשלה, כמנהל האוצר, במקומו של דוליק הורוביץ.

שמו הקודם של אהוד אבריאל הוא איבראל, מושג גרמני שתרגומו העברי הוא "בכל מקום" או "מעל לכל". אהוד אבריאל שייך לקבוצה קטנה של "תורכים צעירים", אנשים צעירים (יחסית) שהתחנכו על ברכי בי. ג'י, והסבורים שמקומו מעל לכל. לא פעם ניתנו לתורכים צעירים אלה עמדות מפתח, בהם שלטו במידה רבה על גורל התנועה והמדינה, חבויים מעיני הציבור מאחורי גבו הרחב של ראש הממשלה. ולא תמיד הם הוכיחו כשרון בולט.

אולם אהוד אבריאל, יליד אוסטריה, חניך השומר הצעיר, חביב, חייכני, רחב-כתפיים ודליל-שער, מבטיח יותר מאשר תורכים אחרים שכוכבם דעך כמעט באותה מהירות שדרך. איש קיבוץ נען, מפקד הפלוגה המך

העם עסקים ומפלגתיים כרגיל

בחזן ניגנו העיתונים הבריטיים מארש אבל עצוב, התכוננו להלוויה. הם הודיעו כי מדינת ישראל עומדת לרדת סופית אל הקבר ה"כלכלי" אולם בפנים, במדינה עצמה, התנהלו העסקים כרגיל. והעסקים היחידים שעודם פורחים במדינת ישראל הם עסקי מפלגות. מן עד באר-שבוע התנהל הקרב האכזרי על הילדים בין המפלגות. חוק המדינה, שהוא חוק המפלגות, מאפשר למפלגות, לתת מפלגות ולפגית-תמפלגות להאריך את קיו"ן עד עולם עליידי חטיפת ילדים בגיל רך. הברז מאפשר לרבות מהן להסתיר את העוב"ה זה שהן פתו מזמן מות טבעי ומעלות צח"נה בעזרת טירור משכונני, לחץ ותגרות דמים שתמשו המפלגות השבוע בחוק זה, במערכה הגדולה על רישום התלמידים ב"בתי-הספר.

אולם המאבק בין המפלגות לא התנהל רק בארץ-האם. גם במושבות האימפריה ה"יהודית, הכפופות למדינה, הוא נמשך במלוא חוקפה. במושבה העיקרית של המדינה, יהדות אמריקה, נערך קרב-הכרעה בין קבוצתו של הרבאבי אירווינג מילר, המשתדל לחבר את קרון ציוני אמריקה לקטר הציוני-כללי בארץ, ובין כמה רבאים אחרים שביקשו לגסר את החיבור. בשדה-הקרב על מסרות עלות אלה נמצא גם תפקיד חדש למדיניות החוץ הישראלי, שאינה קיימת בשדות קרובים יותר. החל מראש הממשלה ועד לשגריר ישראל הופעלו מדינאי המדינה במערכה זו. אולם מדיניות-החוץ נכשלה. התוצאה: בסיבוב ה"ראשון ניצחו הצ"כ את מפמ"י.

הממשלה

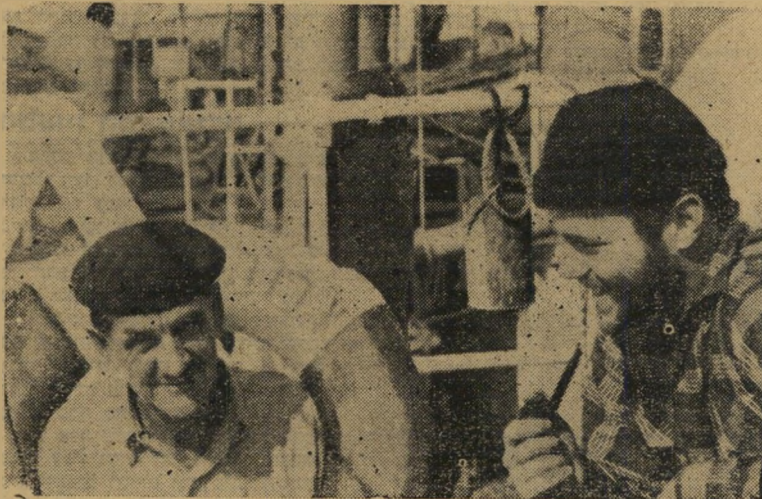
המסווה ירד

שבוע ימים אחר שהממשלה הודיעה על הוראתיה החדשות לחסכון במשק התחבורה, הורד בגלוי המסכה ממסרתה האמיתית. כש ניגשו רופאים, עיתונאים ומשרתי צבור חיריים אחרים למשרד התחבורה כדי לקבל הקלות, הורו הפקידים בגלוי: אפשר לתת הקלות בכל ימות השבוע. אי-אפשר לתת שום הקלות בשבת. כי תפקידו האמיתי של הסדר החדש הוא לספק את הגוש הדתי, אשר שר התחבורה הוא נציגו העיקרי בממשלה.

ככל שהתעמקו הכלכלנים יותר בהגבלות החדשות, כן נראו מפוקפקות יותר. במקום להגביר את פריון העבודה ואת הניצול הכ"כ סימלי של משק המכוננות, תהיה השפעת ה"הגבלות הפוכה בדיוק: להוריד את תפוקת מכוניות המשא ב"כ 28% ולהעלות באותו אחוז את מחיר התחבורה המשא והנוסעים.

אפשר היה להמשיך בשיטה זו עד אין סוף. כדי לחסוך את הדלק הדרוש לייצור חשמל אפשר, למשל, להשביח את כל מכונות התעשייה והחקלאות ליומיים בשבוע. ובאותה הזדמנות אפשר, כמובן, לנתק את כל אספקת החשמל לבתים פרטיים מרדת השבת עד צאת הכוכב הראשון.

למוד האכזבות מכוכבים צעירים, אלא גם את הערכתם של חבריו בפקידות הממשלה. אולם הצלחתו או אי-הצלחתו בתפקיד החדש

אדן גרין (ימין) וזמנרס ראשון הנרי שמוק פקידונים באו לחנוך

יהיו תלויים בעובדה קטנה: אם ימצא מישהו שיתן לממשלה מדיניות כלכלית כל שהיא. כי דיקטטורה בלי מטרה אינה דיקטטורה מצליחה.

מנגנון לפני ואחרי חצות

למרות שמקצוע הצלמות איננו תואי הת"קבלות לשרות החוק הישראלי, הרי אינו מוזיק. נחום אסתר, צלם-חובב, שלשעבר איש מחלקת ארצות-הברית של משרד החוק ב"קרייה, גילה השבוע שמלאי תמונות עוזר בהרבה לקטש קונסוליה חדשה בנכר. הקוניסוליה היא קונסולית ישראל בשיקאגו של ארצות-הברית. מקום שאסתר משמש סגן ל"קונסול רם ירון, ראש המחלקה הפלילית של המשטרה שהפך דיפלומט, מקצוע בו גילה כשרון רב כבר ככהונתו הראשונה, בניקוסיה בירת קפריסין.

מוסר כתב העולם הזה בארצות הברית, מוטיב ג'ייקובס: מתוך כוונה לחסוך בהוצאות של תקציבם המצומצם רכשו ירון ואס"תר רהיטי צנע וסייעו בתליית הוילונות ואן הסתכל אסתר, בייאוש, בקירות דערומים. אולם הוא מצא מוצא: הוא ברר בין תמונותיו ובחר בתריסר מהן, מראות הנגב, הג'ליל, תל-אביב, חיפה וירושלים.

על אחת מהתמונות הצביע אסתר בגאווה מיוחדת, הודיע: "זה הוא הבוס!" התמונה מראה שלושה אנשים ליד הכותל המערבי ב"שעת ביקור ועדת או"ם לענייני ארץ-ישראל בעיר העתיקה ב"כ 1947. הבוס: אבא אבן.

צועית של הפלמ"ח, איש הרכש ועליה ב', הצליח לרכוש לא רק את חיבתו של בי. ג'י,

לפני פתיחתה הרשמית של הקונסוליה ה"מין ירון את העיתונאים לביקור בקונסוליה הנמצא באחת השכונות הכפוארות של ש"י קאנו. דירת הקונסוליה בשדרות משיגאן המפוארות קושטה לראשונה בצבעי הכחול והלבן הישראליים כשאנשי העיתונות מא"זונים באדיבות להסברו של ירון על הצורך בקונסוליה זאת, השלישית של ישראל באר"צ-זה"הברית (שתיים אחרות: בניו-יורק וב"לוס-אנג'לוס).

עיתונאי אחד או שניים שאלו שאלה חס-רתחשיכות או שתיים, אולם האספה נס"חיימה בצליל מקצועי מוחלט.

"שאלות נוספות כל שהן?" שאל רם ירון.

"כן", נפחו אחד העיתונאים היוצאים לש"א, אולי, "מה מספר הטלפון שלך, לפני ואחרי חצות?"

הים

פנקס ימאי 0231

כשנכנסה א/ק אברהם גרץ לנמל גיוריק ציפה אדן גרין במתיחות לקראת פגישתו עם נציגי הקונסוליה הישראלית. לפי החוק חייבת הקונסוליה לאשר את פנקס הימאי של רב"ח החובל. אולם היה ספק אם הקונסוליה תעשה זאת אחרי שהפלגתו של אדן מגמל חיפה זוככה בשעתו עליידי משרד התחבורה, ש"סירב להכיר בדרגתו של אדן, בעל תעודת רב"חחובל זרה (העולם הזה 753).

אולם לתמהונו (ולשמחתו) של גרץ עבר הכל חלק. בא"כוח הקונסוליה נטל לידו את פנקס הימאי מס' 0231, עליו מופיע גם שרותו של אדן כרב"חחובל אניית העולים שאר ישוב ב"1948, הטביע את חותמתו על ההפלגה האחרונה. ממשלת ישראל הכירה לפיכך בדרגתו של אדן גרץ כרב"חחובל.

כתב אדן במכתב לארץ: "עד עתה נכשלו האנשים שרצו להעביר את הפיקוח על אניות ישראליות מידי בעליהן לידי פקידונים שמי-טרם לחנוק כל גילוי של כוח יצירה... אין אני מודקק לתעודות סמיכות מאת פקידים אלה על מנת להוכיח את יכולתי המקצועית כרב"חחובל..."

המשק

בלקינד-גוזמן 0:1

אפרים גוזמן, המזכיר הכללי של התאחדות הסוחרים, שמגמן ובעל עיניים פיקחיות, מגולח למצעי ובעל שער חלק, ניהל שתי מע"רכות נגד משרד האספקה. אחר פרסום צו הקיצוץ להלבשה והנעלה ארגן את שביתת הסוחרים וכשזוב יוסף רצה לבטל את רשיו"נותיהם של חנווני המכולת מעוטי הלקוחות יצא לקרב עז נגד ההחלטה עד שהורדה מסדר היום.

פעמיים היו תוצאות מערכותיו של גוזמן במשרד האספקה, אותו ייצג המפקח על המוונות במחוז תל-אביב, אריה בלקינד שחור (המשך בעמוד 10)